

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO :2015/5521
KARAR TARİHİ :01/07/2016

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ

:

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı

ŞİKAYETİN KONUSU

: Şikayetçiler; ÖSYM'nin YDS, ÜDS ve KPDS yabancı dil sınavlarının, uluslararası yabancı dil sınavlarından birisi olan IELTS eşdeğerliğini değiştirdiğinden bahisle, IELTS sınavına girmemiş olan ancak bu değişikliğin yapıldığı dönemde YDS, ÜDS ve KPDS sınavlarından birine girerek 55-65 arasında puan alan doçent adaylarının puanların 66 puandan başlayarak tedricen yükseltilmesini, bir diğer deyişle doçentlik için gerekli merkezi yabancı dil sınavında başarılı olma şartını yerine getirmiş sayılmalarını talep etmektedir.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ

: 02/12/2015

I. USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1. Şikâyet başvurusu, Kurumumuza posta yolu ile gönderilen ve 02/12/2015 tarih ve 12435 sayılı ile kayıt altına alınan, gerçek kişiler için şikâyet başvuru formu vasıtasıyla yapılmıştır. Şikâyet başvurularının karara bağlanması için 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 2015/5521 şikâyet numaralı Ret Önerisiyle Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Şikâyet başvurusunun ön incelemesinde; şikâyetin konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarını tükettiği, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik bulunmadığı, bu nedenle şikâyetin incelenme ve araştırılmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir. Aynı konuda yapılan 2015/5523 sayılı bir diğer şikâyet, 08/01/2016 tarihli Birleştirme Kararı ile 2015/5521 sayılı şikâyet başvurusuyla birleştirilmiş olup inceleme ve araştırma mezkur başvuru üzerinden yürütülmüştür.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3. Şikâyetçiler .. ve .. 02/12/2015 tarihli şikâyet başvurularında özetle, doçent olabilme kriterlerinden bir tanesinin Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) tarafından yapılan YDS/KPDS/ÜDS sınavlarında 65 üstü puan alma şartı olduğunu, diğer taraftan uluslararası geçerliliği olan IELTS ve TOEFL gibi yabancı dil sınavlarında alınan puanların YDS/KPDS/ÜDS eşdeğerliğinin ÖSYM’de oluşturulan bir komisyon tarafından tespit edildiğini, 24/04/2013 tarihinde alınan karar ile IELTS sınavından alınan 4,5 puan 55 YDS puanına eşdeğer iken 65 YDS puanına eşdeğer kabul edildiğini, böylelikle 17/07/2013 tarihine kadar yapılmış olan tüm IELTS sınavlarından 4,5 puan alanların 65 YDS puanı aldığı kabul edilerek doçentlikte yabancı dil kriterini yerini getirmiş sayıldığını, 17/03/2015 tarihinde ise yeniden komisyon kararı ile değişikliğe gidilerek IELTS sınavından alınan 5,5 puanın 65 YDS puanına eşdeğer hale getirildiğini, bir süre sonrada söz konusu uygulamanın suiistimallere yol açtığı gerekçe gösterilerek yürürlükten kaldırıldığını, böylelikle 24/04/2013 tarihinden bu yana gelişen süreçte haksız yere, doçentlik sınavına giren yüzlerce akademisyenin yabancı dil kriterini yerine getirmiş kabul edildiğini, bunun da anayasada yer alan fırsat eşitliğini zedelediğini ve aynı akademik çevrede akademik unvan, maaş artışı ve akademik unvana göre biçimlenen akademik görevler açısından haksızlığa neden olduğunu belirterek eşdeğerliliği 24/04/2013 tarihinden önce 4,5 olan IELTS puanının denk olduğu 55 ÜDS/KPDS/YDS puanının 24/04/2013 tarihinden sonra 65 ÜDS/KPDS/YDS puanına denk kabul edilmesi nedeniyle 24/04/2013-17/03/2015 tarihleri arasında ÜDS/KPDS/YDS sınavlarından 55-65 aralığında puan alan doçent adaylarının puanlarının 66 puandan başlayarak tedricen artırılmasını ve doçentlik sınavına giren akademisyenlerin yaşadığı mağduriyetlerin ters eşdeğerlilik yapılması yoluyla giderilmesini talep etmektedir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

4. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığından .../2016 tarih ve ... sayılı yazımız ile söz konusu dönemde IELTS sınavı eşdeğerlilik puanının Komisyon/Yönetim Kurulu Kararları ile değiştirilip değiştirilmediği, değiştirilmiş ise ilgili Komisyon/Yönetim Kurulu Karar/Kararlarının bir örneği ile söz konusu Kararların hangi gerekçelerle alındığı, IELTS sınavından alınan 4,5 puan 55 YDS sınavına eşdeğer iken 65 YDS puanına eşdeğer kabul edilme uygulamasından kaç kişinin doçentlikte yabancı dil kriterini yerini getirmiş sayıldığı hususunda bilgi ve belge talep edilmiştir.

5. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığından alınan/2016 tarih ve sayılı yazı ile eki belgeler incelendiğinde, anılan idarenin özetle;

5.1. 2547 sayılı Kanununun 24/b-3. maddesinde; “Yükseköğretim Kurulunun belirlediği kıstaslar çerçevesinde yapılan merkezi yabancı dil sınavında başarılı olmak. Bu sınavın, adayın bilim dalı ile ilgili olması şartı aranmaz. Bilim alanı bir yabancı dille ilgili olanlar bu sınavı başka bir yabancı dilde vermek zorundadırlar.” hükmü, Doçentlik Sınav Yönetmeliği’nin “4/2-b maddesinde; “Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen merkezî bir yabancı dil sınavından en az altmış beş puan veya uluslararası geçerliliği Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından kabul edilen bir yabancı dil sınavından buna denk bir puan alınmış olması; doçentlik bilim alanı belli bir yabancı dille ilgili olanların bu sınavı başka bir yabancı dilde sağlaması ” hükümlerinin yer aldığı, 03 Mart 2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmî Gazete yayımlanan 6114 Sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 7 inci maddesinin altıncı fıkrasında; “Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliği, ilgili uzman raporlarına dayalı olarak, Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir. ” hükmü bulunduğundan, Yabancı Dil Sınavlarının Eşdeğerliliğine ilişkin ÖSYM Yönetim Kurulunun kararı gereği ÖSYM internet sitesinde yer alan tablonun esas alındığını,

5.2. Üniversitelerarası Kurul’un 15.10.2012 tarihli toplantısında; ÖSYM Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan “Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerlik Çalışma Grubu” raporunda; tüm yabancı diller için dil belgesinin üzerinde bir geçerlik tarihi belirtilmediyse Eylül 2005 ve sonrası tarihli yabancı dil belgelerinin geçerli kabul edilmesine karar verildiği” ifade edilmesi nedeniyle KPDS/ÜDS’ye eşdeğer kabul edilen Uluslararası Yabancı Dil Belgelerinin (TOEFL, IELTS gibi) üzerinde geçerlik süresi belirtilmemişse, Eylül 2005 ve sonraki tarihli Uluslararası Yabancı Dil Belgelerinin orijinalinin doçentlik yabancı dil sınavında geçerli kabul edilmesine karar verildiğini, Üniversitelerarası Kurul’un 09.09.2013 tarihli toplantısında; Yükseköğretim Kurulu’nun resmi internet sitesinde yer alan duyuru gereğince ÖSYM tarafından eşdeğerlikleri kabul edilen yabancı dil sınavlarının, yapıldığı tarihte belirlenen eşdeğerlikleriyle, doçentlik sınavı başvurularında geçerlilikleri süresince kullanılmasına karar verildiğini,

5.3. ÖSYM tarafından eşdeğerlikleri kabul edilen yabancı dil sınavları hakkındaki bilgilerin ÖSYM Yabancı Dil Sınavları Daire Başkanlığından sorulması gerektiğini,

Bildirdiği anlaşılmaktadır.

6. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) Yabancı Dil Sınavları Daire Başkanlığından/2016 tarih ve sayılı yazı ile; söz konusu dönemde IELTS sınavı eşdeğerlilik puanı ile ilgili Komisyon/Yönetim Kurulu Karar/Kararlarının hangi gerekçelerle alındığı, IELTS sınavının ÜDS-YDS eşdeğerlilik puanını değişiklik tarihlerine göre gösterir liste, IELTS sınavından alınan 4,5 puan 55 ÜDS-YDS sınavına eşdeğer iken 65 ÜDS-YDS puanına eşdeğer kabul edilme uygulamasına dayanak oluşturan bir uzman raporu bulunup bulunmadığı, alınan bu karar/kararların şikâyetçiler açısından bir haksızlık oluşturup oluşturmadığı hususunda bilgi ve belge talep edilmiştir.

7. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığından alınan .../2016 tarih ve ... sayılı yazı ile eki belgeler incelendiğinde, anılan idarenin özetle;

7.1. 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Temel İlkeler" başlıklı 7. maddesinin altıncı fıkrasında "Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliği, ilgili uzman raporlarına davalı olarak. Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir." hükmünün yer aldığı,

7.2. 6114 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi olan 3 Mart 2011 tarihinden önce uluslararası yabancı dil sınavı IELTS ve diğer sınavlara ilişkin yabancı dil eşdeğerlik tabloları Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenirken, 6114 sayılı Kanun ile bu yetkinin açıkça ÖSYM'ye devredildiği,

7.3. Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliğin, Eşdeğerlik Çalışma Komisyonu raporlarına davalı olarak. Yönetim Kurulu kararı ile belirleneceği, Başkanlığın, eşdeğerlik belirlediği yabancı dil sınavlarını içerik ve uygulama esasları bakımından değerlendirerek, eşdeğerlik kriterlerine uygunluğunu belli aralıklarla denetleyeceği, mevcut eşdeğerlikler ile yeni eşdeğerlik başvurularının her yılın Ocak ve Haziran ayları içerisinde değerlendirilerek Yönetim Kurulunca karara bağlanacağı, yeni başvuruların, her yılın Ekim ve Mart ayı sonuna kadar kabul edilerek, eşdeğerliklere ilişkin alınan Yönetim Kurulu kararlarının Başkanlığın resmi web sitesinden duyurulacağı,

7.4. Bir sınava eşdeğerlik verilebilmesi ve eşdeğerliğin devamı doğrultusunda yapılacak değerlendirmelerde sınavın nitelikleri bakımından;

a) Dilin bilgi, beceri, yetkinlik ve seviyelerini, söz dağarcığı ve okuma yeteneğini en az YDS seviyesinde ölçebiliyor olması,

b) Kök, som ve şıklarının yükseköğrenim mezunlarının, araştırmacıların ve öğretim üyelerinin başvuru yapacağı muhtemel sınav alanlarına şamil olması,

c) Ölçtüğü bilgi ve seviyenin muhatabı kitleye uygun, 'ileri seviyede' kelime kapasitesine sahip kapsamlı dil bilgisi ölçebilen akademik okuma sınav niteliğinde olması,

ç) Dinleme, yazma ve konuşma becerilerini de sınıyor olması halinde bu fıkranın (a) ve (b) bentlerindeki şartları da karşılaması,

d) Ölçtüğü dinleme, yazma, konuşma, okuma, kelime ve dil bilgisi seviyelerinin her biri için, sınava katılmış 5 adaya ait yazılı, görsel ve/veya işitsel Jörmatta sınavın yapıldığı şekil ve dilde metin, soru kitapçığı, cevap kağıdı, cevap anahtarı, talimat, değerlendirme ve puanlandırma örneklerini ibraz etmesi,

e) Sınavın, benzer sınavlarla karşılaştırılarak bilimsel öz değerlendirmeye tabi tutulmuş olması, ve

f) Sınavın hangi kriterler gereğince YDS'ye eşdeğerlik değerlendirmesine alınması gerektiğine ilişkin tahlil ve bilimsel kıyaslamalar, ölçülen bilgi, beceri ve aday kitlesi benzerliklerini tanım, tasvir ve örneklerle raporlandırmış olması. " düzenlemesi, şartlarının aranacağı,

7.5. .. ve .. tarafından yapılan şikayet başvurularında; IELTS sınavından alınan 4,5 puanın YDS/KPDS/ÜDS sınavlarına eşdeğerliğinin 55 puan iken, 24/04/2013 tarihinde alman karar ile 65 YDS/KPDS/ÜDS puanına eşdeğer kabul edildiği, 17/03/2015 tarihinde ise IELTS sınavından alınan 5,5 puanın 65 YDS/KPDS/ÜDS puanına eşdeğer kabul edildiği iddia edilmekte ve 24/04/2013- 17/03/2015 tarihleri arasında IELTS sınavında 4,5 puan alanların haksız yere doçent olabilme kriteri olan 65 puan şartını sağladığı, bu nedenle belirtilen tarihler arasında YDS/KPDS/ÜDS sınavlarından 55-65 aralığında puan alan doçent adaylarının puanlarının 66 puandan başlayarak tedricen artırılması talep edildiği, ancak şikayet başvurularında yer alan IELTS sınavının eşdeğerliğinin değiştirilmesine yönelik iddiaların gerçeği yansıtmadığı,

7.6. 6 Ocak 2012, 6 Aralık 2012, 2 Ocak 2013 ve 24 Nisan 2013 tarihli Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerliklerine göre IELTS sınavından alınan 4,5 puanın, YDS/KPDS/ÜDS eşdeğerlik puanınının 66 olduğu, 23 Temmuz 2013 tarihinde duyurulan 17 Temmuz 2013 tarihli Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerliğinde ise, uzman raporuna dayalı olarak ÖSYM Yönetim Kurulu'nun 17/07/2013 tarih ve 2013/16 sayılı kararıyla IELTS sınavından alınan 4,5 puanın YDS/KPDS/ÜDS eşdeğerliğinin 55 olarak kabul edildiği, 14 Şubat 2014 tarihli Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerliğinde ise IELTS sınavının YDS/KPDS/ÜDS eşdeğerliğinin kaldırıldığı,

7.7. Ülke genelinde uygulanan eşdeğerliğe konu tüm yabancı dil sınavlarının alanında uzman akademisyenlerce değerlendirilerek analiz edildiği ve akabinde eşdeğerlik tablolarının güncel olarak belirlendiği, 23 Temmuz 2013 tarihinde ÖSYM internet sitesinde duyurulan 17 Temmuz 2013 tarihli eşdeğerlik tablosunun da 6114 sayılı Kanunun 7.maddesinin altıncı fıkrasının amir hükmü gereğince Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi personeli olmayan uzman akademisyenlerce hazırlanan bilimsel raporlara dayandığı, bu raporların eşdeğerliğe konu diğer kurumların yaptığı sınavların zorluk dereceleri ile sınavlarda verilen maksimum puanlar dikkate alınarak bilimsel verilere dayanarak hazırlandığı,

7.8. ÖSYM personeli olmayan, alanında uzman akademisyenlerce hazırlanan 12 Haziran 2013 tarihli Eşdeğerlik Komisyon Raporuyla belirlenen eşdeğerlik tablosunun, IELTS sınavının zorluk derecesinin diğer eşdeğer yabancı dil sınavlarının (YDS, KPDS, ÜDS) zorluk derecesi ile mukayese edilmesi neticesinde güncel, doğru ve bilimsel ölçütler baz alınarak alanında yetkin akademisyenlerce hazırlandığı, aynı amaca hizmet eden sınavların eşdeğerliğinin güncel ve doğru olarak belirlenmesi ve bu kapsamda düzenleme yapılması, aynı amaca hizmet eden farklı sınavlara giren adaylar arasında eşitliğin sağlanabilmesi açısından önem arz ettiği, 23/07/2013 tarihinde duyurulan IELTS sınavının diğer yabancı dil sınavları olan ÜDS, KPDS ve YDS sınavlarına olan eşdeğerliği, daha eski tarihli eşdeğerlik tablolarına nazaran IELTS'ye giren ve girecek olan adaylar açısından dezavantajlı gibi gözükse de, ülke genelinde uygulanan diğer yabancı dil sınavlarının zorluk derecesine göre yeni eşdeğerlik tablosunun oluşturulmasının, diğer yabancı dil sınavları ile

mukayese edildiğinde bir zorunluluk olduğu, nitekim 03.01.2014 tarihli Eşdeğerlik Komisyon Raporunda IELTS sınavına girenlerin YDS'ye girenlere göre haksız avantaj elde ettikleri gerekçesiyle önceki puan aralıklarının daha da arttırılarak, örneğin doçentlik için gerekli IELTS puanını 5,5'tan 7'ye çıkarılmasının uygun görüldüğü, IELTS Akademik İngilizce sınavının eşdeğerliklerini değerlendiren diğer kuruluşların değerlendirmelerinin de benzer şekilde olduğu,

7.9. 23.07.2013 tarihinde eşdeğerlikte yapılan değişikliğe itiraz eden adayların ÖSYM sınavlarından aldıkları puanlar ile IELTS'den aldıkları puanların karşılaştırmasının yapıldığını, söz konusu karşılaştırma neticesinde itiraz eden adayların, ÖSYM tarafından yapılan YDS/KPDS/ÜDS sınavlarından aldıkları puanların ortalaması ile IELTS sınavından aldıkları puanın eski ve yeni tablolara göre eşdeğerlikleri arasında büyük fark olduğu,

Belirtilmiştir.

C. Olaylar

8. Başvuru dilekçesi ve ekleri ile dosya kapsamında idare tarafından gönderilen bilgi ve belgelerden tespit edilen olaylar özetle şöyledir;

8.1. 2011 yılı Mart ayından bu yana, uluslararası yabancı dil sınavı IELTS ve diğer sınavlara ilişkin yabancı dil eşdeğerlik tabloları ÖSYM tarafından belirlenmektedir.

8.2. Doçent olabilme kriterlerinden bir tanesi Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) tarafından yapılan YDS/KPDS/ÜDS sınavlarından 65 üstü puan almak ya da uluslararası yabancı dil sınavlarından ÖSYM tarafından bu puana eşdeğer kabul edilen bir puan almaktır.

8.3. 2012 yılı Ocak ayından 2013 yılı Temmuz ayına kadar ÖSYM tarafından belirlenen Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerliklerine göre IELTS sınavından alınan 4,5 puan, YDS/KPDS/ÜDS 66 puanına eşdeğer kabul edilmiştir.

8.4. ÖSYM Yönetim Kurulu 17/07/2013 tarih ve 2013/16 sayılı kararıyla IELTS sınavından alınan 4,5 puanın YDS/KPDS/ÜDS eşdeğerliğini 55 olarak kabul etmiş ve 14 Şubat 2014 tarihinden itibaren IELTS sınavının YDS/KPDS/ÜDS eşdeğerliğini tümüyle kaldırmıştır.

8.5. Her ikisi de Yardımcı Doçent kadrosunda bulunan şikayetçiler .. ve .., 24/04/2013 tarihinden 17/07/2013 tarihine kadar IELTS sınavından alınan 4,5 puanın eşdeğerliğinin 55 YDS puanından 65 YDS puanına yükseltildiği ve böylelikle bu tarihten önce yapılmış olan tüm IELTS sınavlarından 4,5 puan alanların 65 YDS puanı aldığı kabul edilerek doçentlikte yabancı dil kriterini yerini getirmiş sayıldığı iddiası ve 24/04/2013 tarihinden önce 55 YDS puanı alan doçent adaylarının puanlarının da 66 puandan başlamak üzere tedricen arttırılması talebiyle 26/10/2015 tarihinde ÖSYM Başkanlığına başvurmuştur.

8.6. ÖSYM Başkanlığı Soru Hazırlama ve Geliştirme Dairesi Başkanlığınca 04/11/2015 tarihinde şikayetçilere; 17/07/2013 tarihinden önce 55 YDS puanı alan doçent adaylarının puanlarının da 66 puandan başlamak üzere tedricen arttırılması taleplerinin değerlendirildiği, ÖSYM'nin yaptığı sınavların esas olduğu, bu sınavlara girme fırsatı olmayan veya yurt dışında alınmış, hazır elde

olan dil belgesi sahiplerine kolaylık olması amacı güdülerken eşdeğerlik tesis edilmesinin yasa tarafından verilmiş bir kolaylık olduğu, asıl olanın YDS/KPDS/ÜDS sınavlarının neticeleri olduğundan, ancak eşdeğerlik tesis edilen sınavlardaki not birimlerinde değişikliğe gidilebileceğini, ayrıca Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerlikleri tablosunda kabul edilen yabancı dil sınavlarının ÖSYM sınavları ile tek yönlü olarak eşdeğer olduğu, dolayısıyla anılan sınavlardan alınan puanlarda değişiklik yapılmasının söz konusu olmadığı bildirilmiştir.

8.7. .. ve .. tarafından konu ile ilgili olarak 30/11/2015 tarihinde Kurumumuza şikayet başvurusunda bulunulmuştur.

D. Kamu Denetçisi Serpil Çakın'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

9. Şikayete ilişkin inceleme ve araştırma kapsamında; Olaylar ve Olgular başlığı altında yer verilen bilgi ve belgeler idarelerden istenmiştir. İstenilen belgeler .../2016 tarih, sayılı ve/2016 tarih, sayılı yazılar ile Kurumumuza gönderilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

10. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesi“...Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler...” Hükmü yer almaktadır.

11. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun “Kurumun görevi” başlıklı 5 inci maddesi; “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir. Ancak; a) Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzaladığı kararlar ve emirler, b) Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler, c) Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar, ç) Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri, Kurumun görev alanı dışındadır.” Hükmüne amirdir.

12. 03/03/2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un “Temel İlkeler” başlıklı 7 nci maddesinin altıncı fıkrasında;

“Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliği, ilgili uzman raporlarına davalı olarak Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir.” hükmü yer almaktadır.

13. Yabancı Dil Sınavlarının Eşdeğerliklerini Belirleme Yönergesi'nin;

13.1. "Görev ve Yetki" başlıklı 4. Maddesinde;

"6114 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin altıncı fıkrası uyarınca, Başkanlık tarafından farklı zamanlarda yapılan sıralama veya seviye tespit sınavlarının eşdeğerliği, her bir sınav sonucunun geçerlilik süresi ile Başkanlığın yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliği, **Eşdeğerlik Çalışma Komisyonu raporlarına dayalı olarak**. Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir."

13.2. "Sorumluluk" kenar başlıklı 5.maddesinde

"Başkanlık, eşdeğerlik belirlediği yabancı dil sınavlarını içerik ve uygulama esasları bakımından değerlendirir, eşdeğerlik kriterlerine uygunluğunu belli aralıklarla denetler ve gerekli diğer işlemleri yapar."

13.3. "Başvuru" başlıklı 6. maddesinde

"Mevcut eşdeğerlikler ile yeni eşdeğerlik başvuruları her yılın Ocak ve Haziran ayları içerisinde değerlendirilerek Yönetim Kurulunca karara bağlanır. Yeni başvurular, her yılın Ekim ve Mart ayı sonuna kadar kabul edilir. Eşdeğerliklere ilişkin alınan Yönetim Kurulu kararları Başkanlığın resmi web sitesinden duyurulur.

13.4. Eşdeğerlik Süreci başlıklı 8. maddesinde

"Başkanlık, üniversite öğretim üyeleri arasından en az üç üyeli bir eşdeğerlik çalışma komisyonu oluşturur. Komisyon dosyaları inceledikten sonra, başvuru sınavın Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı 'na (YDS) eşdeğerliğine/denkliğine yönelik gerekçeli rapor hazırlar ve bu raporu Daire Başkanlığı 'na sunar."

Hükümleri yer almaktadır.

14. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun "Doçentlik sınavı" başlıklı 24 üncü maddesinin b) fıkrasında;

"Yükseköğretim Kurulunun belirlediği kıstaslar çerçevesinde yapılan **merkezi yabancı dil sınavında başarılı olmak**. Bu sınavın, adayın bilim dalı ile ilgili olması şartı aranmaz. Bilim alanı bir yabancı dille ilgili olanlar bu sınavı başka bir yabancı dilde vermek zorundadırlar."

Hükmü yer almaktadır.

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

15. Danıştay 8. Dairesinin 26/01/1990 tarih ve K 1990/105 sayılı, Doçentlik Yabancı dil sınavının geçerli sayılması isteminin reddine ilişkin idari işlemin iptali isteği hakkında verilen kararında;

“2547 sayılı yasanın 24. maddesinde doçentlik sınavında ilgili yöntem ve koşullara yer verilmiş ve b/3 maddesinde Üniversitelerarası Kurulca Merkezi Sistemle hazırlanacak bir yabancı dil sınavını başarmış olmak Doçentlik Sınavına katılabilme koşulu olarak belirtilmiş ancak, yasada daha önceki yasal düzenlemelere göre yabancı dil sınavını başaranların sınava katılabilme konusunda muaf olduğuna ilişkin bir kurala yer verilmemiştir.

*2547 sayılı yasanın geçici 8. maddesi doçentlik için eski mevzuatlarına göre başvurmuş ve bu başvurunun kabul edilmiş olanlar ile 30 Haziran 1982'ye kadar başvuracak olanların atama dışındaki işlemlerinin eski mevzuatlarına göre yürütüleceği öngörülmüş olup, **davacının 1963 yılında girip başardığı yabancı dil sınavının yeni yasal düzenlemeye göre geçerli olması yolundaki isteminin bu madde kapsamında değerlendirilmeyeceği açıktır.***

...

*Davacının girdiği 1963 yılındaki yabancı dil sınavlarının uygulama biçimi farklı olduğu gibi 4936 sayılı yasa ile kazanılmış doçentlik aşamalarının geçerli olduğu yolunda yasalarda bir kurulda mevcut değildir. **2547 sayılı yasa uyarınca kapsam ve niteliği farklı olarak uygulanan doçentlik merkezi yabancı dil sınavı yerine, 1963 yılında yapılan yabancı dil sınavının geçerli sayılmamasında, hukuka aykırılık bulunmamaktadır.***

Hükmüne yer verilmiştir.

16. Danıştay 8. Dairesinin 17/06/1997 tarih ve K 1997/2153 sayılı, doktora programına başvuru sırasında yürürlükte olan yönetmelik hükümleri uyarınca yabancı dil sınavına girip başarılı olan bir öğrencinin, yeni yönetmelikte düzenlenen doktora yeterlik sınavı öncesi Kamu Personeli Yabancı Dil Sınavında başarılı olma koşulunun kendisine de uygulanmasını kazanılmış hak ve idari istikrar ilkesi ile bağdaşmadığını iddiası ve iptal istemi hakkında verilen kararında;

“Lisansüstü programlarına 1996-1997 Eğitim öğretim yılından önce başlamış öğrencilerin, doktora yeterlik ve sanatta yeterlik için bu yönetmelikte getirilen yabancı dil şartı hariç hakları saklıdır”, geçici 2. maddesinde, “Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte bir doktora programına kayıtlı olup da yeterlik sınavına girmemiş veya girip de başaramamış olan öğrenciler ile sanatta yeterlik programlarına kayıtlı olan öğrenciler, yabancı dil ile ilgili olarak bu yönetmelikte getirilen hükümlere tabidirler” kuralı getirilmiştir. Eski yönetmelikte, bir yabancı dil sınavı ile bilim sınavını başaranların doktora programına kaydının yapılabileceği ve yeterlik sırasında yabancı dil sınavı yapılmayacağı düzenlenmişken, yeni yönetmelikle, doktora programına kayıt için bilim sınavı yanında yabancı dil sınavı yapıp yapılmayacağı ilgili senatolara bırakılmış, ancak doktora yeterlik sınavına girebilmek için merkezi olarak yapılan Kamu Personeli Yabancı Dil Sınavı'nda 100 üzerinden 60 almış olmak şartı getirilmiştir.

Kamu idareleri, kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda yönetmelikler çıkarma yetkisine sahip oldukları gibi bunları günün koşullarına, mevzuata ve kamu hizmetinin özelliklerine göre yeniden düzenleme ve değiştirme yetkisine de sahiptirler. Genel ve soyut nitelikteki düzenleyici işlemler (kural tasarruflar) yine genel düzenleyici işlemlerle değiştirilebilir veya kaldırılabilir. Objektif hukuk dünyasında meydana gelecek bu değişikliğin, daha önceki kural tasarrufların

doğurmuş olduğu objektif ve genel hukuki durumlara da tesir edeceği ve mevcut durumlara da uygulanacağı açıktır. Soyut ve genel hukuki durumların (hukuki statülerin) en önemli özelliği bunların daima değişebilmesi ve bu değişikliğin de herkese karşı geçerli olmasıdır. Objektif hukuk dünyasında meydana gelen ve hukuki statüde değişiklik yapan bu düzenlemelerin eski düzenleme uyarınca statü kazanmış ve statüsü devam eden bireyleri de kapsayacağı açıktır.”

Hükmüne yer verilmiştir.

C. Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN'ın Kamu Başdenetçisi'ne Önerisi

17. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde, idarece tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğu değerlendirilerek şikayetin reddi yönünde öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

18. Şikayetçiler; 3 numaralı paragrafta açıklandığı üzere, ÖSYM'nin YDS, ÜDS ve KPDS yabancı dil sınavlarının, uluslararası yabancı dil sınavlarından birisi olan IELTS eşdeğerliğini değiştirdiğinden bahisle, IELTS sınavına girmemiş olan ancak bu değişikliğin yapıldığı dönemde YDS, ÜDS ve KPDS sınavlarından birine girerek 55-65 arasında puan alan doçent adaylarının puanların 66 puandan başlayarak tedricen yükseltilmesini, bir diğer deyişle doçentlik için gerekli merkezi yabancı dil sınavında başarılı olma şartını yerine getirmiş sayılmalarını talep etmektedir.

19. Yardımcı doçent kadrosunda bulunan şikayetçiler; 24/04/2013 tarihinden önce IELTS sınavından alınan 4,5 puanın ÖSYM tarafından yapılan YDS/KPDS/ÜDS sınavlarında eşdeğerliğinin 55 YDS puanına denk iken, bu tarihten sonra 65 YDS puanına yükseltildiği ve bir süre sonra denkliğin kaldırıldığını, 17/07/2013 tarihine kadar yapılmış olan tüm IELTS sınavlarından 4,5 puan alanların 65 YDS puanı aldığı kabul edilerek doçentlikte yabancı dil kriterini yerini getirmiş sayıldığını iddia etmektedir.

20. Konu ile ilgili olarak idarelerden alınan resmi belgeler üzerinde yapılan inceleme ve araştırmalar neticesinde;

20.1. Şikayetçilerin IELTS sınavının denkliğine ilişkin olarak, 24/04/2013 tarihinden önce IELTS sınavından alınan 4,5 puanın ÖSYM tarafından yapılan YDS/KPDS/ÜDS sınavlarında eşdeğerliğinin 55 YDS puanına denk iken, bu tarihten sonra 65 YDS puanına yükseltildiği yönündeki iddialarının doğru olmadığı,

20.2. 2012 yılı Ocak ayından 2013 yılı Temmuz ayına kadar ÖSYM tarafından belirlenen Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerliklerine göre IELTS sınavından alınan 4,5 puan, YDS/KPDS/ÜDS 66 puanına eşdeğer kabul edildiği,

20.3. 17/07/2013 tarihinden itibaren IELTS sınavından alınan 4,5 puanın YDS/KPDS/ÜDS eşdeğerliğinin 55 puana düşürüldüğü, 14 Şubat 2014 tarihli Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerliğinde ise IELTS sınavının YDS/KPDS/ÜDS eşdeğerliğinin kaldırıldığı,

Anlaşılmaktadır.

21. İlgili mevzuat incelendiğinde; ÖSYM Başkanlığının yaptığı yabancı dil sınavlarının uluslararası yabancı dil sınavlarıyla eşdeğerliğinin Yönetim Kurulu tarafından Eşdeğerlik Çalışma Komisyonu raporlarına dayalı olarak belirleneceği hüküm altına alındığı, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre doçentlik için Yükseköğretim Kurulunun belirlediği kıstaslar çerçevesinde yapılan merkezi yabancı dil sınavında başarılı olmak şartının bulunduğu görülmektedir.

22. ÖSYM Başkanlığı tarafından yapılan merkezi yabancı dil sınavında başarılı olma şartını yerine getirilmeksizin, sırf ayrıntısına 16 ncı paragrafta yer verilen ÖSYM'nin IELTS sınavının denkliliğine ilişkin olarak Kanunla verilmiş düzenleme yetkisini kullanarak yaptığı değişikliklerden ötürü, doçent adaylarının yabancı dil sınavında başarılı olma şartını yerine getirmiş sayılmaları söz konusu olamaz. Zira şikayetçilerin YDS, ÜDS ve KPDS eşdeğerlik puanı üzerinde değişiklik yapılan IELTS sınavına katılmaksızın, yalnız eşdeğer kabul edilen puanlarının değişmesi nedeniyle hak iktisap edebilmeleri hukuken mümkün değildir. Nitekim 16 ncı paragrafta yer verildiği üzere Danıştay, genel ve soyut nitelikteki düzenleyici işlemlerin (kural tasarruflar) yine genel düzenleyici işlemlerle değiştirilebileceğini, objektif hukuk dünyasında meydana gelecek bu değişikliğin, daha önceki kural tasarrufların doğurmuş olduğu objektif ve genel hukuki durumlara da tesir edeceğini ve mevcut durumlara da uygulanacağını belirtmektedir. Bu itibarla eşdeğerlik uygulaması kaldırılmadan önceki bir tarihte IELTS'e girmemiş ya da YDS, ÜDS veya KPDS sınavlarından yeterli puanı alamamış adaylar için kazanılmış bir haktan bahsedilemeyecektir. ÖSYM tarafından Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerliğinde 23/07/2013 tarihinde yapılan değişiklik neticesinde **gerek şikayetçiler .. ve ..'ın gerekse IELTS sınavına girmemiş diğer doçent adaylarının herhangi bir mağduriyeti bulunmamaktadır. Doçentlik kriterlerinden birisi olan yabancı dil bilgisinin belgelendirilmesinde; ÖSYM'nin yaptığı sınavlar esas olmakla birlikte, bu sınavlara girme fırsatı olmayan veya yurt dışında alınmış, hazır elde olan dil belgesi sahiplerine kolaylık olması amacı güdülerek eşdeğerlik tesis edilmesi uygulaması, adaylara yasa tarafından verilmiş bir kolaylık olarak kabul edilmesi gerekmektedir.** Yabancı dil bilgisi düzeyinin tespitinde asıl olanın YDS/KPDS/ÜDS sınavlarının neticeleri olması nedeniyle, sınavlardan sonraki dönemde, Eşdeğerlik Çalışma Komisyonu raporuna istinaden Yönetim Kurulu kararı ile ancak eşdeğerlik tesis edilen sınavlardaki not birimlerinde değişikliğe gidilebilecektir. Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerlikleri tablosunda kabul edilen yabancı dil sınavlarının ÖSYM sınavları ile tek yönlü olarak eşdeğer olup, YDS/KPDS/ÜDS neticelerinin uluslararası sınavların puanlarına eşdeğer olması gibi bir uygulama bulunmamaktadır. Dolayısıyla 2013 yılında eşdeğerliklerdeki değişiklikten önce alınan YDS/KPDS/ÜDS puanlarının, bu tarihten sonra 10 puan daha fazla alınmış gibi kabul görmesi de söz konusu olamaz.

23. Yukarıdan beri yapılan açıklamalar, dosya içerisindeki bilgi, belge, yasal mevzuat, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, yargı kararları ve tüm dosya kapsamı hep birlikte değerlendirildiğinde; şikayetçilerin IELTS sınavına girmemiş olmakla birlikte, IELTS eşdeğerlik puanında ÖSYM tarafından değişiklik yapıldığı dönemde YDS, ÜDS ve KPDS sınavlarından birine girerek 55-65 arasında puan almış doçent adaylarının puanların 66 puandan başlayarak

tedricen yükseltilmesi yönündeki talebinin reddine ilişkin idari işlemde hukuka aykırılık tespit edilememiş olup talebin reddine karar verilmesi gerektiği kanaat ve sonucuna ulaşılmıştır.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

24. 2709 sayılı T.C. Anayasanın "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesinde ifadesini bulan kanun önünde eşitlik ilkesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13'üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17'nci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı gibi şikayete konu olayda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinde yazılı ve güvence altına alınmış olan haklara da aykırı bir durum tespit edilmediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

F. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

25. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun olarak hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

26. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6'ncı maddesinde: "Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar." hükmü yer almaktadır. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41'inci maddesi ve Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası gibi uluslararası mevzuatlarda da iyi yönetim ilkelerinin ne olduğuna ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

27. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; Kurumumuzca istenilen bilgi ve belgeleri idarenin yasal süresi içerisinde gerekçeli olarak Kurumumuza gönderdiği, idarenin başvuru ile ilgili işlemlerinde; *kanunlara uygunluk, hesap verilebilirlik, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi* **ilkelerine uygun hareket ettiği** ancak idarenin cevabi yazılarında şikayetçiye hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğini göstermediği anlaşıldığından iyi yönetim ilkelerinden *karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi* **ilkesine uymadığı** anlaşılmış olup idarenin bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

28. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun "Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması" başlıklı 21 inci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması hâlinde durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir; Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında da Kurumun inceleme ve araştırmasını, şikâyet başvuru tarihinden itibaren, altı ay içinde sonuçlandıramaması halinde durumun gerekçesiyle birlikte şikâyetçiye tebliğ edileceği ve durmuş olan dava açma süresinin tebliğden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda incelemenin altı ay içinde bitirilemediği ve gerekçeleri 27/05/2016 tarihli ve 4133 sayılı yazıyla şikâyetçiye bildirilmiştir.

B. Yargı Yolu

29. 2709 sayılı 1982 Anayasasının "Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması" başlıklı 40 ncı maddesinin ikinci fıkrasında; "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı varsa 60 günlük dava açma süresinden arta kalan sürede Ankara İdare Mahkemesinde yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve dosya kapsamına göre şikayetin **REDDİNE, Kararın ŞİKAYETÇİYE ve ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI'NA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi